

ONDERWIJS

PESTEN OP SCHOOL

7 procent van de kinderen speelt alleen tijdens de speeltijd.

foto: hollandse hoogte

Zo maak je een school pestvrij

15 procent van de Vlaamse kinderen vindt de speeltijd niet (zo) leuk. Om dat te verhelpen, krijgen alle Vlaamse scholen een boekje met tips om een 'Goedgevoel-school' te worden. Maar om pestvrij te worden, is er meer nodig.

STEFANIE VAN DEN BROECK

Laten we beginnen met het goede nieuws

Uit een bevraging bij 352 kinderen uit vijf Vlaamse basisscholen blijkt dat 85 procent van de kinderen de speeltijd leuk vindt. Kinderen spelen het

liefst balspelletjes, de grote meerderheid speelt in groep en volgens 23 procent wordt er nooit ruzie gemaakt.

Maar er is dus ook de keerzijde

7 procent speelt meestal alleen. Nog eens 7 procent vindt dat er heel vaak ruzie gemaakt wordt tijdens de speeltijd. En 15 procent van de kinderen vindt de speeltijd niet (zo) leuk.

Daar zijn verschillende redenen voor

Heel wat kinderen hebben een bomvol hoofd na de les en hebben dan niet veel zin en energie meer om op een drukke speelplaats te staan, weet Gie Deboutte van het Vlaams Netwerk Kies Kleur tegen Pesten. ‘Of er zijn kinderen die als enigen in hun klas niet houden van voetbal, waardoor ze zich uitgesloten voelen. Veel speelplaatsen zijn ook te eentonig. De actie “Pimp je speelplaats” probeert daar iets aan te doen: kies voor meer differentiatie, geef kinderen meer kansen om nieuwe dingen te ontdekken, stimuleer samenspel...’

En er is natuurlijk nog dat oude zeer: pesterijen

Uit een recente studie blijkt dat een op de twintig Vlaamse scholieren in de afgelopen twee weken gepest werd. ‘Dat zijn meer dan 34.000 Vlaamse jongeren’, zegt Deboutte. ‘En helaas is er een groot risico dat het pestverleden heel lang als een donkere schaduw boven hen blijft hangen.’

Wat doet de overheid?

Veel te weinig, aldus Deboutte. ‘Ik maak soms de vergelijking met een vreselijke ramp uit de jaren 70: toen is in Heusden-Zolder een internaat in brand gevlogen en zijn er 23 jongens tussen 12 en 16 jaar gestorven. Uiteraard kwam er meteen een signaal uit de politieke wereld: strenge voorschriften voor brandbeveiliging in scholen, die strikt gecontroleerd worden. Waarom wordt er dan niks gedaan voor die 34.000 pestslachtoffers, van wie er helaas ook hun toevlucht hebben gezocht in zelfdoding? De politici en de onderwijskoepels – maar ook de volledige samenleving – zouden een duidelijk signaal moeten geven: pestpreventie op school is noodzakelijk. Nu is alles afhankelijk van de goodwill van directies en leerkrachten, en dat vind ik persoonlijk ondermaats. Scholen moeten

weten wat er minimaal van hen verwacht wordt. En ze moeten ook de middelen krijgen om iets te doen.'

Nochtans is er een goed recept: Kiva

Het is intussen een van de bekendste exportproducten uit Finland : Kiva (letterlijk vertaald: leuk), een Fins lesprogramma dat pesten bestrijdt en voorkomt. 'In Kiva-scholen wordt iedereen betrokken bij het programma: leerkrachten, leerlingen en ouders. Onder meer met een videospel, klasgesprekken en heel wat doelgerichte lessen wordt er gewerkt aan sociale vaardigheden, praten over pesten, concrete afspraken,... Er zijn preventieve middelen, maar ook concrete hulp om pestgedrag aan te pakken.'

Kiva steunt op het idee dat pesten het resultaat is van een groepsdynamiek: er zijn natuurlijk de klassieke daders en slachtoffers, maar ook de omstaanders spelen een cruciale rol. 'Als zij de pestkop steunen of zijn gang laten gaan, geniet die van zijn macht en status. Kiva probeert die dynamiek bloot te leggen en kinderen, maar dus ook leerkrachten en ouders, bewuster en verantwoordelijker gedrag aan te leren. Het is ook de bedoeling dat kinderen zich veiliger voelen: als ze weten dat ze problemen kunnen aankaarten zonder dat ze bijvoorbeeld genegeerd of geminimaliseerd worden, zullen ze ook sneller aan de alarmbel trekken.'

Het succes van Kiva is zelfs wetenschappelijk bewezen

Kiva werd uitgebreid onderzocht in Finland (met 117 Kiva-scholen en 117 controlescholen), waarna het doorgevoerd werd in 90 procent van de Finse scholen. De resultaten zijn dan ook spectaculair: 98 procent van de slachtoffers gaf aan dat hun situatie verbeterd was. Onder meer ook in Nederland is het programma uitgebreid getest: in Kiva-scholen zakte het percentage pestslachtoffers van 29 tot 13,5 procent. Ook in Italië werd de methode getest in 7 scholen (plus zes controlescholen): het pestgedrag daalde met 55 procent.

Waarom blijft Vlaanderen dan achter?

'Hier wordt vaak geschermd met de pedagogische vrijheid van scholen', weet Deboutte. 'En ik pleit er ook niet voor om Kiva verplicht in te voeren. Maar de overheid zou scholen minstens mogen stimuleren om te kiezen voor methodes die aantoonbaar het verschil helpen te maken.'

Gelukkig voelen steeds meer scholen de noodzaak van een brede aanpak. En ook met Kiva gaat het de goede kant uit: in Vlaanderen zijn dit jaar 23

scholen begonnen met het Kiva-programma en vijftig scholen zijn, na een intensieve opleiding, klaar om in september te starten. 'Er zijn ook al enkele steden die hun scholen financieel ondersteunen, zoals Mechelen, Diest, Turnhout, Leuven en Oostende. Maar vanuit de Vlaamse overheid blijft het voorlopig stil, ook wat onderzoek betreft. Laat ons hopen dat daar snel verandering in komt.'
